

Bilaga 7.9: Tillämpningsanvisningar för intern kontroll 2021

Syfte

Enligt reglemente för intern kontroll i Region Västerbotten har regionstyrelsen ansvar att tillhandahålla regiongemensamma anvisningar som stöd för nämndernas arbete med intern kontroll.

Dessa tillämpningsanvisningar förtydligar och utvecklar bestämmelser i reglemente avseende tillsynsplan för intern kontroll inklusive riskanalys samt tillsynsrapporter. I tillämpningsanvisningarna framgår även tidplan för det övergripande arbetet med intern kontroll och gemensamma riskområden för kommande år.

Riskanalys

Som utgångspunkt för nämndens arbete med intern kontroll genomförs varje år en riskanalys. En risk är en händelse som om den inträffar påverkar organisationens förutsättningar att nå sina mål. Riskanalysen genomförs i flera steg där risker identifieras, värderas och hanteras.

Identifiera risker

I första steget identifieras de risker som kan hindra nämnden från att åstadkomma:

- Att verksamheten når sina mål – med effektivitet, säkerhet och stabilitet
- Att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande
- Att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal med mera

Vidare beskrivs vad risken beror på och vad konsekvensen skulle kunna bli om risken inträffar.

Värdera risker

För varje risk genomförs en värdering av sannolikheten att den ska inträffa samt hur allvarlig konsekvensen skulle vara om risken inträffar. Den bedömda sannolikheten och konsekvensen genererar ett riskvärde enligt tabellen nedan.

Sannolikhet	Mycket stor	4	8	12	16
	Stor	3	6	9	12
	Liten	2	4	6	8
	Mycket liten	1	2	3	4
		Försumbar	Lindrig	Kännbar	Allvarlig
		Konsekvens			

Hantera risker

Med utgångspunkt i riskvärderingen beslutas sen hur riskerna ska hanteras. Prioritering sker även utifrån resurser, genomförbarhet och förväntad effekt. Beslut fattas om risken ska åtgärdas, ingå i nämndens tillsynsplan eller accepteras det innevarande året.

- *Tillsyn* syftar till att tillse att processer fungerar och att nuvarande regelverk och rutiner efterlevs. Risken blir då en del av nämndens tillsynsplan för det kommande året.
- *Åtgärd* väljs där det saknas regelverk att kontrollera eller risken av andra skäl bäst hanteras genom en handlingsplan.
- I de fall där risken har värderats lågt eller kontrollkostnaden är högre än kontrollnyttan kan nämnden välja att *acceptera* risken för det innevarande året. Risker med högt riskvärde (12-16) bör som regel hanteras genom åtgärd eller tillsyn.

Innehåll i nämndens riskanalys

Riskanalys ska vara färdigställd vid antagande av nämndens verksamhetsplan eller senast 30 september 2021. Mallar tillhandahålls av ekonomistaben. Den slutliga riskanalysen bör åtminstone innehålla:

- Process
- Risk
- Sannolikhet
- Konsekvens
- Riskvärde
- Hantering

Tillsynsplan för intern kontroll

Utifrån riskanalysen tar nämnden varje år fram en tillsynsplan för intern kontroll. Tillsynsplanen syftar till att säkerställa att kontrollsystemet i nämndens verksamhet fungerar genom att testa de rutiner och regelverk som finns för de risker nämnden har prioriterat som mest väsentliga att följa. För varje risk som ingår i tillsynsplanen beslutar därför nämnden om kontrollaktivitet, metod, ansvarig och uppföljningstidpunkt.

Kontrollaktivitet

Kontrollaktiviteten är det test som ska genomföras för att säkerställa att processen fungerar och att de rutiner och regelverk som finns för att hantera risken efterlevs.

Metod

Metoden är beskrivningen av hur testet ska ske och när. Beroende på omfattning görs vanligtvis antingen en fullständig kontroll eller ett stickprov.

Ansvarig och uppföljning

I tillsynsplanen anges även vilken funktion är ansvarig för att genomföra kontrollen och när ska den återrapporteras till nämnden vilket vanligtvis är i samband med delårsrapport per augusti eller årsrapporten.

Innehåll i nämndens tillsynsplan

Tillsynsplan för intern kontroll 2022 ska vara fastställd av nämnd senast 31 december 2021. Mallar tillhandahålls av ekonomistaben. Den slutliga tillsynsplanen bör åtminstone innehålla:

- Process

- Risk
- Kontrollaktivitet
- Metod
- Ansvarig
- Uppföljningstidpunkt

Tillsynsrapport per nämnd

I samband med årsrapporten och delårsrapporten per augusti tar nämnden fram en tillsynsrapport för intern kontroll. För varje kontroll som har beslutats i tillsynsplanen redovisas genomförd kontroll, resultat av tillsyn, bedömning av resultat samt föreslagna eller vidtagna åtgärder. I samband med nämndens årsrapport görs även en årlig bedömning av nämndens interna kontroll.

Genomförd kontroll

Här redovisas hur kontrollen har genomförts. Om kontrollen har genomförts annorlunda än det som beskrivits i tillsynsplanen så anges det. Har ytterligare kompletterande kontroller genomförts för att ge underlag till bedömningen så anges även de.

Resultat av tillsyn

Resultatet av den genomförda tillsynen redovisas inklusive kompletterande kontroller.

Bedömning av resultatet

Utifrån den samlade resultatet görs en bedömning av i vilken grad regelverket eller rutinen för att hantera risken tillämpas och om den är ändamålsenlig och tillförlitlig. Bedömningen sker i tre nivåer:

- Inga brister – rutinen är ändamålsenlig, känd och efterlevs. Ingen ändring krävs
- Vissa brister – rutinen är till största del ändamålsenlig, känd och efterlevs men vissa brister finns i rutinen eller dess tillämpning. Redovisning av åtgärder krävs.
- Allvarliga brister – rutinen är inte ändamålsenlig, känd och efterlevd och stora förändringar behövs. Redovisning av åtgärder krävs.

Åtgärder

När brister har uppmärksamats vid bedömningen av resultatet ska även vidtagna och föreslagna åtgärder redovisas samt tidpunkt för uppföljning av åtgärder. Vid behov ska även åtgärder lyftas för beslut av nämnd.

Värdering av årets samlade resultat

I samband med årsrapporten görs en bedömning av nämndens interna kontroll som helhet utifrån de samlade granskningarna enligt årets plan. Förvaltningschefen bedömer det samlade resultatet för samtliga granskningar och bedömer väsentligheten av de eventuella avvikelser som påträffats.

Bedömningen sker utifrån graderingen *god intern kontroll*, *acceptabel intern kontroll* eller *bristande intern kontroll* som kännetecknas av följande:

Moment	God intern kontroll	Acceptabel intern kontroll	Bristande intern kontroll
Tillsynsplanen innehåller ändamålsenliga kontrollmoment och bygger på en riskanalys som identifierat de mest väsentliga riskerna	Stämmer helt	Stämmer till största del	Stämmer inte

Resultatet av granskningarna visar att rutiner är ändamålsenliga, kända och efterlevs och att inga brister noterats	Stämmer helt	Stämmer till största del	Stämmer inte
Tillräckliga åtgärder har vidtagits vid behov och resultatet av dessa återrapporterats	Stämmer helt	Stämmer till största del	Stämmer inte

Vid behov lämnas även förslag för att utveckla nämndens arbete med intern kontroll

Innehåll i nämndens riskanalys

Tillsynsrapport för intern kontroll fastställs i samband med delårsrapport per augusti respektive årsrapporten. Mallar tillhandahålls av ekonomistaben. Den slutliga tillsynsrapporten bör åtminstone för varje genomförd kontroll innehålla:

- Process
- Risk
- Genomförd kontroll
- Resultat av tillsyn
- Bedömning av resultatet
- Åtgärder

I årsrapporten görs även en samlad bedömning av nämndens interna kontroll.

Tillsynsrapport för Region Västerbotten

I samband med fastställande årsredovisningen för Region Västerbotten 2021 gör regionstyrelsen en årlig bedömning av den interna kontrollen i Region Västerbotten som helhet med utgångspunkt i nämndernas tillsynsrapporter (god intern kontroll, acceptabel intern kontroll, bristande intern kontroll) samt vid behov förslag för att utveckla regionens arbete med intern kontroll.

Gemensamt riskområde 2022

För att sätta fokus på riskområden som stärks av koordinering mellan förvaltningarna så identifieras varje år ett eller två regiongemensamma riskområden. Det handlar om risker som berör samtliga nämnder, risker som är av strategisk betydelse för regionen och risker där det finns vinster i att koordinera åtgärder och tillsyn. Gemensamt riskområde för 2022 ska inarbetas i samtliga nämnders planer

Riskområde
Risk att budgetavvikelse inte leder till att åtgärder vidtas

Tidplan för intern kontroll

Datum	Händelse
3 mars 2021	Planeringsförutsättningar inklusive tillämpningsanvisningar för intern kontroll fastställs av regionstyrelsen
XX augusti 2021	Deadline för nämnderna att besluta om tillsynsrapport för intern kontroll i samband med delårsrapport per augusti 2021
30 september 2021	Deadline för nämnderna att fastställa riskanalys i samband med verksamhetsplan för 2022
31 december 2021	Deadline för nämnderna att fastställa tillsynsplan för intern kontroll för 2022

XX februari 2021	Deadline för nämnderna att besluta om tillsynsrapport för intern kontroll inklusive bedömning av intern kontroll för 2021 i samband med årsrapport för 2021
XX april 2021	Deadline för regionstyrelsen att besluta om tillsynsrapport för intern kontroll i Region Västerbotten inklusive bedömning av intern kontroll för 2021